

Na sveti večer.

Václav Kosmák — Jožef Gruden.

Pri Bregarjevih so imeli dva dečka pa eno deklico: petletnega Vladimira, štiriletno Ljudmilo, pa malega, šele pol leta starega Jaroslavčka. Ti otročički so bili pravo veselje babici, stari Bregarici. Oklenila se jih je babica s celo, nerazdeljeno nežnostjo; med njimi je bila sama zopet otrok; njih nedolžne oči so ji žarele v dušo kakor zvezdice, in njih radosten smeh je čaral tudi na njeno lice vesel smehlaj.

* * *

Sveti večer je. Zunaj pokriva sneg vso pokrajino; drevje na vrtu je polno ivja, ne gane se in leskeče v solnčnem svitu kakor sami briljanti. Tak vrt je krasen in obenem otožen kakor soha, izklesana od belega mramorja. In dasi še ni dolgo po južini, vendar stoji solnce že nad zapadom in lije svoje mile žarke poševno skozi okno v stanico; — saj je o Božiču tako sama noč.

Babica sedi v svoji sobi na udobnem naslanjaču blizu gorke peči in moli iz molitvenika božične litanije.

Preveč mraz je danes, da bi šla v cerkev.

Ko je odmolila, je poljubila podobico v knjigi, dela molitvenik predse na mizo in se zagledala vun v zasneženo pokrajino.

Kanarček v kletki je zažvrgolel.

„O preljubi moj ptiček!“ ga je pohvalila stara gospa, zagledavši se vanj, „le poj, le poj.“

Kanarček pa, kakor bi jo bil razumel, je jel prepevati, da se je razlegalo po sobi.

Babica ga je tiho poslušala, a oči je obrnila v kot, kjer so bile krasne jaslice na veliki, kakor oltar pregrnjeni mizi. V nižavi sami je bila zelena loka z belimi ovčicami. Sredi loke je pa stal hlev, v njem pa nebeška Mati, sveti Jožef pa Jezusček v jaslicah z zlato krono na glavi. Pastirci so klečali pred hlevom in se klanjali Odrešeniku. Nad hlevom se je razprostiralo

veliko mesto s krasnimi velikimi hišami. Pod mestom na levo je bila pa puščavna, v njej križ in puščavnik z vrstico od zvončka v roki, na desno pa je stal mlin. Orjaške gore so se dvigale nad mestom, in na najvišjem vrhu so stali poleg čede ovčic štirje pastirji s piščalmi v rokah. V zraku nad njimi je pa plaval krasen angel z raztegnjenim trakom. Te jaslice je nalašč kupila babica od starega Polajnarja in jih dala postaviti skrivaj, da bi otroci ne vedeli. Kakšna radost, kakšno vriskanje, ko jih je privedla na sveti večer k razsvetljenim jaslicam!

V tem so se odprla vrata, in Vladimir pa Ljudmila sta planila v sobo. Za njima pa je prišla dekla Nežika.

„Babica, spet smo prišli gledat jaslice,“ je zaklical Vladimir.

Otroka sta hitela poljubljat babici roko, pa k jaslicam sta jo vlekla.

Vladimir je bil kaj ljubezniv deček. Imel je velike, razumne, modre oči, pa kratko pristrižene kostanjeve lase — zrl je človeka kakor mož. Ljudmila je bila precej manjša, okroglolična in je s črnimi očmi gledala nekam sanjavo. Lasje so bili tudi njej kratko pristriženi.

Oba sta dolgo moleč gledala jaslice in vso to večnolepo poezijo ter nežno milino, ki vonja iz betlehemske jaslice, pila z očmi kakor pije cvetica osvežujočo roso.

„O, babica,“ je povprašal čez nekoliko časa deček, „zakaj ne hodi danes tale mlinar z vrečo?“

„Viž ga no, ker je danes velik praznik, pa na praznik ne sme nihče delati,“ ga je poučila babica.

„No, pa malo naj le nosi ta mlinar moko, no,“ je odnehala babica. „Nežika, reci mu, naj dela.“

Nežika je stopila za jaslice, navila kolesovje in glej čudo: mlinsko kolo se je jelo vrteti, mlinar je šel iz mlina z vrečo na rami, na drugi strani je zazvonil puščavnik in kar je bilo najkrasneje: na vrhu gore so tisti štirje pastirji zagodli tako lepo, da je srce poskakovalo od veselja. Najlepši izmed njih je gibal z nogo, kakor bi dajal takt.

Od veselja so iskrile otrokoma oči, pile so, rekel bi, vsa ta čudesa in vso to krasoto; a kadar se je kolesovje izteklo, in se je ustavilo mlinško kolo, je nehal puščavnik zvoniti in je utihnila godba, pa sta si otroka globoko oddehnila, deklica se je stisnila k babici, jo pogledala kvišku kakor svetnico, pa se ji dobrikala: „Babica, kako ste pridni!“

Babici je poskočilo srce od samega veselja, pa je hitro vzela otroka v naročje.

„Povejte no, še enkrat, babica,“ je moledoval Vladimir, „o Jezusčku in o pastircih.“

„Pa o angelcih,“ je pripomnila Ljudmila.

„Bom, če bosta, ljubčka moja, zapela tisto lepo pesem o pastircih, katero je vaju naučila Nežika,“ je pristavila babica.

„Bova,“ sta odgovorila oba otroka naenkrat.

„Torej sedita lepo sem, pa poslušajta.“

„V naročje, babica!“ je prosila Ljudmila.

„Kaj, v naročje? No, le dušica zlata.“

Vladimir je sedel k Nežiki, da bi bolje videl na babico, in starka je jela praviti oni ves svet prerajajoči in osrečujoči dogodek, ki bi bil najkrasnejša pravljica, da se ni zgodil v istini, ker se je pa v resnici zgodil, je najkrasnejši čudež Kralja in Gospoda neskončnega vsemirja, ki ga imenujemo — Bog. Pripovedovala je, kako je vsemogoči Bog poslal svojega edinega Sina k nam dol na zemljo, da bi nas odkupil, kako je ta Sin božji vzel nase oblačilo najrevnejšega berača, kako se je rodil v revnem hlevu, da ni imela božja Mati niti blazinice, niti zibelke, in kako je od mraza plakajoče Dete zavila v plenice in ga položila v jaslí.

„Ali Bog ni pustil svoj ga Sina brez slave,“ je pravila dalje babica. „Baš, ko se je Jezusček rodil, je sedel na straži pastir pri svoji čedi na gori za Betlehemom; drugi pastirji so pa spali v šotoru. Tisti pastir, ki je bil na straži, si je zakuril ogenj, da bi ga ne zeblo, pa sviral si je na piščal, da bi mu ne bilo dolgčas.“

„A babica, čemu niso gnali na noč domov?“ je vprašal Vladimir.

„Ker je bilo tako daleč. Ne vprašuj mnogo, ampak poslušaj! Kadar pa je tako pri ognju sedel in si sviral, je namah zagledal nad Betlehemom veliko svetlobo, kakor bi gorelo celo mesto. Ves prestrašen je hitel k šotoru, zbudil pastirje pa jim zaklical: „Pri-jatelji, vstanite, Betlehem gori!“ Brž so planili pastirji pokonci, pa nekam preplašeno so gledali nenavadno svetlobo. Tedaj je priletel angel k njim in jim oznanil: „Ne bojte se, pastirci, ne gori Betlehem; ampak ozna-njam vam veliko veselje, ki bo za ves svet: Rodil se vam je Žveličar. Hitite v Betlehem, pa iščite! Našli boste Dete v plenice povito, pa položeno v jaslí; to je tisti Zveličar, njemu se klanjajte.“ V tem pa se je od-prlo nebo, in slava nebeška se je pokazala, in angeli so priplavali na rožnih oblakih in so prepevali tako lepo, kakršnega speva še ni bilo, odkar svet stoji: „Slava Bogu na višavah in mir na zemlji ljudem, ki so dobre volje.“

Pastirji so popadali na kolena, gledali kvišku v nebo, prisluškovali spevu in ko so se zaprla nebesa in je utihnilo petje, so rekli drugdrugemu: „Pri-jatelji, pustimo vse tukaj, idimo v Betlehem, pa poiščimo Dete, ki nam ga je angel oznanil.“ In so šli še v temi dol v Betlehem, in ko se je zdanilo, so prišli k hlevu, kjer je ležal Jezusček. Zaslišali so njegov jok. — „Stojte, zdaj joka dete,“ jih je opomnil najstarejši in stopil v hlev gledat, ali ni tam Jezusčka. In res: Jezus-ček je ležal tam v jaslích na senu. In popadali so pastirji na kolena in mu zapeli krasno kolednico.“

„Kaj ne to, ki jo znam jaz?“ je vprašal Vladimir.

„Da, da, moj zlati. Poklekni lepo pred Jezusčka pa mu jo zapoj.“ Deček je poskočil in zaklical sestrici: „Milica, pojdi pet!“

In pokleknila sta otroka pred jaslice in sta sklenila ročice, in Nežika, klečeča za njima, je zapela naprej:

„Semkaj hitite, ptički, živalce,
Pevajte Detetu v jaslích: spi, spi, —
Náš Ješček, spi, spi.“

Deček je pel z glasom, jasnim kakor zvonček, a deklica je žlobudrala za njim z glaskom še neokretnim, kakor je vedela in znala.

Nežka je zapela drugo kitico:

„Semkaj, pomladni slavček in čižek —

„Joj, čižek!“ je vzkliknila Ljudmila še enkrat pa se z ljubkim nasmevom ozrla po babici.

Pesmico sladko zapojta: spi, spi, —
Náš Ješček, spi, spi.“

„Požvrgoleva čižek neutrudno,
Grlica vmes pogrljuje: spi, spi, —
Náš Ješček, spi, spi.“

„Kuka in kuka vmes kukavica,
Gruli golobček na jasliah: spi, spi, —
Náš Ješček, spi, spi.“

„Zajček celo iz gozda priteče —

„Joj, zajček,“ je ponovila Ljudmila in se je od veselja na glas zasmejala.

K jaslicam revnim poklekne: spi, spi, —
Náš Ješček, spi, spi.“

Stari gospé so polzele solze svete radosti po licih in zahajajoče solnce je lilo svojo zlato zarjo na to krasno skupino.

Kadar pa so dopeli, je prijela babica otroka k sebi: „Sam Bog vama daj srečo, ljubčka moja zlata! — Nekaj vama dam, ker sta tako lepo pela. Bi rada poprtnjaka?“

„Rada, rada, rada.“

„Nežika, daj jima ga. Torej, nata ga, pa pazita, da vama ne bodo padale drobtine na tla. Vedita, kadar leži drobtina na tleh, pa stopi človek nanjo, revica tako zaplaka, da jo sliši sam Bog v nebesih!“

